

El neguit de les sequeres

La Confederació Hidrogràfica de l'Ebre que, des de Saragossa, té l'aixeta de l'aigua del riu, ha anunciat a les Comunitats de Regants del Delta que, com a conseqüència de la sequera, només podran disposar de la meitat del cabal que els correspon per a la temporada que ara comença. Els arrossaires, com altres activitats productives del Delta, han fet constar la preocupació per unes mesures que poden suposar-los la ruïna.

Josep Bayerri Raga,
periodista

A la seua edició del 9 d'octubre de 1881 el periòdic local *La Gaceta de Tortosa* deia: "Entre altres causes que s'oposen al foment i el nostre desenvolupament, una de les més importants és la sequera que ens castiga i suposa un permanent neguit per als pagesos, els propietaris de terres i al país en general". Els problemes de l'agricultura ebrenca per manca d'aigua de reg no han sigut mai fenòmens aïllats sinó constants, especialment abans de l'entrada en servei dels canals de reg des de l'assut de Xerta.

Ramon Miravall explica (*Flagells naturals sobre Tortosa*, TRT, 1997) que fins al segle XIX les sequeres eren la veritable preocupació tortosina, ja que la manca d'un règim pluviomètric comportava grans pèrdues per a l'agricultura, el principal motor

de l'economia del territori. El fet de no poder comptar amb les pluges naturals per a garantir les collites feia que se cerquessin alternatives de proveïment d'aigua, fins al punt que ja el 1402 el bisbe Peo de Luna formava una brigada de treballadors cristians i sarraïns per a iniciar la construcció de sèquies i regadores a partir del riu. Alhora, el Consell de la Ciutat obligava els propietaris a foradar pous per a accedir a les aigües subterrànies.

El canonge Ramon O'Callaghan, cronista oficial de la ciutat, aporta (*Anales de Tortosa*, TRT, 1887) un seguit de dades referides a grans episodis de sequeres els anys 1566, 1571, 1607, 1623, 1627, 1632..., Pel que fa a dates més recents, Enri- que Bayerri (*Història de Tortosa*, vol 2, TRT, 1934) escriu que fou particularment greu i malèfica la sequera de 1824 quan ja al mes de maig els camps presentaven un aspecte d'esgotament i que, en arribar l'estiu, la

situació esdevingué desastrosa. Encara al mateix segle, feu referència a 1879, quan els veïns de Godall havien de desplaçar-se cada dia a una font situada a 8 quilòmetres per a captar aigua de boca. La darrera més greu fou la de 1931, quan l'Observatori de l'Ebre determinà que la quantitat total de pluja d'aquell any fou la meitat de la mitjana dels vint anys anteriors.

Per a la gent d'aleshores, la principal solució per a resoldre la sequera era la via religiosa, apel·lar al poder celestial mitjançant rogatives demanant l'arribada de les pluges. S'acudia a totes les verges i sants del calendari, amb pelegrinatge de processons, encenalls de ciris i cantarelles a les ermites; fins i tot el 30 de maig del 1824 es va traslladar el Sant Crist del convent de la Puríssima a l'altar major de la Catedral per a començar les pregàries. Des del 1627, però, la tradició popular imposà acudir a la Mare de Déu dels Prats i por-

Fins fa pocs anys, els canals començaven a emplenar-se per Sant Josep i el Delta s'inundava. Actualment, encara estan eixuts a finals d'abril. C. PUIG

tar-la a coll en romeria des de la seua ermita de l'Aldea fins a la Catedral de Tortosa. Des d'aleshores fou constant l'apel·lació a la Verge de l'Aldea, la processó d'anada i tornada seguint el camí, amb aturades a la Petja, l'Ardiaca i un aturador amb una capelleta i altar vora la pujada de Sant Nofre. Es pregava així:

*Mare de Déu de l'Aldea,
vós que sou tan venerada,
feu-nos arribar la pluja
que no acabe en pedregada.*

Tot i continuar les periòdiques sequeres, amb la conversió per a regadiu del canal de la Dreta del Delta,

el 1882, i l'obertura del Canal de l'Esquerra, el 1912, la disponibilitat de cabals regulats ha permès superar les sequeres durant els darrers cent anys, tant per als cultius de les hortes riberenques com per als arrossars del Delta. La situació actual, però, ho ha trasbalsat tot. Els canvis climàtics i la creació de noves exigències d'aigua per a nous regadius, instal·lacions industrials i dotacions urbanes fan que la regió catalana de l'Ebre veja qüestionada la històrica disponibilitat d'aigua que era la base natural de la seua pròpia existència. ■